

Tema: Vem tror du att du är? – Identitet

Avsnitt 2: Hur skapas och upprätthålls identiteter?

Vad gör oss till dem vi är? Till stor del är det vårt förflutna, eller, för att vara mer exakt – det vi minns av vårt förflutna. Våra minnen är nödvändiga ingredienser i skapandet av vår identitet. Det är sant att vi inte kommer ihåg allt, och att vi väldigt ofta inte vill komma ihåg allt! Följande uppgifter kommer hjälpa eleverna att inse att minnesprocessen är aktiv och pågående, och att minnet är subjektivt och selektivt till sin natur. Detta avsnitt börjar på individnivå och tittar sedan närmare på utmaningar kopplade till det kollektiva minnet och identitet genom historien.

Varning: Den här delen innehåller länkar till sajter som exempelvis YouTube. Innehållet på externa sajter kan ändras, och du bör alltid kontrollera att det är lämpligt för skolelever.

Vad lär sig eleverna i detta avsnitt?

Eleverna kommer att

- förstå hur viktigt minnet är för att skapa och upprätthålla en känsla av identitet,
- undersöka betydelsen av hur människor framhåller och bevarar, alternativt förnekar och till och med utplånar, det förflutna,
- bli medvetna om det förflutnas närvaro och inflytande i nutiden genom olika konkreta och abstrakta medel.

Undervisningsmaterial

Undervisningsmaterial 5	Bilder av minnesmonument över slavhandeln
Undervisningsmaterial 6	Citat från politiker om minnen från första världskriget
Undervisningsmaterial 7	Videoklipp som visar förstörelse av kulturarv
Undervisningsmaterial 8	Vittnesmål från människor som överlevt folkmord

Klassuppgift 1: Skapa en minnestavla (avsätt 20 minuter för denna övning)

I denna övning får eleverna lära sig att omvandla det komplexa begreppet minne till något verkligt och konkret genom användningen av personliga föremål, och därefter får de diskutera sina val av minnen. Be dina elever välja ett specifikt föremål, en plats eller en händelse med koppling till ett personligt minne som betyder någonting för dem i dag. Be dem ta med ett objekt eller en bild/fotografi till klassen som symboliserar det minne de har valt.

Dela ut post-it-lappar i tre olika färger där eleverna ska skriva ned korta svar på följande frågor:

- Är detta ett personligt minne för mig? Eller är det något som även andra människor kommer ihåg, och i så fall vilka?
- Är detta objekt kopplat till ett glatt eller sorgset minne?
- Vill jag gärna dela med mig av historien om detta objekt eller föredrar jag att hålla den för mig själv?

EUROPEISKA HISTORIENS HUS

Skriv ned följande koncept på varsitt stort pappersark och lägg dem på ett bord i klassrummet:

Koncept A: personligt/kollektivt

Koncept B: positivt/negativt

Koncept C: offentligt/privat

Be nu dina elever lägga sin bild/sitt objekt och sina svar vid det minneskoncept som känns mest relevant för dem. Låt dem göra kopplingar, om sådana finns, mellan de olika typerna av minnen genom att rita linjer mellan sina bilder/objekt och anteckningar. Låt dem under tiden prata om hur dessa minnen kan ha format dem till de personer de är i dag och hur minnena har påverkat dem.

Klassuppgift 1: Att skriva in minnen i landskapet (avsätt 20 minuter för denna övning)

Minnen (både bra och dåliga) blir ofta verkliga och konkreta genom offentliga monument som kan bidra till att fånga en innebörd och som har stort symbolvärde för människor.

Dela ut undervisningsmaterial 5 till dina elever och be dem analysera bilderna från minnesmonumenten över slavhandeln och besvara följande frågor, som även återfinns i materialet:

- Vad tror du att arkitekten/konstnären ville uttrycka visuellt och känslomässigt med detta monument?
- Tycker du att han/hon har lyckats?
- Vilket monument tycker du förmedlar detta budskap bäst? Varför?

Dela in dina elever i smågrupper och be dem skapa sina egna minnesmonument över slavhandeln. Vilka viktiga delar från slaveriets historia skulle de vilja ha med? På vilka platser skulle de vilja resa sitt monument och varför?

En annan idé för denna övning är att fråga eleverna vilka typer av minnen eller minnesmärken de skulle vilja resa i sina egna hemtrakter. Låt dina elever fundera över detta medan de tittar på videon "Memory Walk", som har skapats av ungdomar som en del av ett initiativ från Anne Franks hus i Amsterdam, och diskutera sedan de frågor som dyker upp i klassen.

<https://www.youtube.com/watch?v=xTGtviX4Ces>

Källa: You Tube-kanal [Memory Walk | Anne Franks hus](#) © Anna Frank House

Dela in dina elever i smågrupper och be dem förbereda en "minnesvandring" om ett monument som de känner till, allra helst från deras hemmiljö. Du skulle även kunna bestämma åt dem vilket/vilka monument de ska jobba med. Se till att de tar hänsyn till viktiga kriterier såsom vilket monument de ska undersöka, vilka frågor de ska ställa, vilka människor de ska ställa frågor till, vilka platser de ska filma osv.

Klassuppgift 2: Att skapa och upprätthålla identiteter: museernas och skolböckernas roll (avsätt 20 minuter för denna övning)

Källa: Wikipedia

Nationer och samhällen använder det förflutna för att skapa ett kollektivt minne eller till och med en gemensam identitet som knyter samman alla medborgare. Under de senaste tvåhundra åren har två fenomen som är väldigt bekanta för oss i dag använts som verktyg eller byggklossar för att skapa nationella kollektiva identiteter – nämligen historiska museer och skolböcker.

Har du besökt något historiskt museum tillsammans med din klass? Har du planerat att besöka ett snart? Kanske har dina elever besökt ett museum med sin familj på fritiden. Låt dina elever reflektera över hur museer förr och nu har använts som platser där nationell identitet skapas. Titta på följande videoklipp med dina elever och diskutera sedan med dem hur det kan komma sig att museer kom att ses som platser där identiteter skapades och främjades.

<http://ed.ted.com/lessons/why-do-we-have-museums-i-v-maranto>

Källa: [TEDEd](#)

Fundera över följande:

- museer som platser som berättar om det förflutna
- museer som platser som förvarar och visar upp gamla föremål från nationer och människor
- museer som platser för kunskap
- museer som platser för bildning för unga och gamla

Är det så att nationella historiska museer berättar allas historia? Representerar de verkligen alla

EUROPEISKA HISTORIENS HUS

delar av samhället? Vilka inkluderas? Vilka kan ha hamnat utanför?

Skolböcker har varit och är fortfarande viktiga verktyg för länders skapande av en kollektiv identitet. Historieböcker i synnerhet har varit viktiga för skapandet av nationella och regionala identiteter genom att berätta om nationalhjältar, stora slag och folkets kamp. Be dina elever titta på sina böcker med denna fråga i åtanke: hur definieras och diskuteras vår kollektiva identitet på dessa sidor? Vem handlar det om? Vilka har hamnat utanför? Finns det människor och grupper i ditt land som inte har kommit med i böckerna? Låt dina elever få till uppgift att skapa ett konstkollage av berättelser och personer från sina skolböcker som illustrerar hur nationen minns och högtidlighåller vissa saker, men ofta glömmer att nämna andra.

Grupparbete 2: Minne och politik (avsätt 10 minuter för denna övning)

Vad vi kommer ihåg, och hur och varför vi kommer ihåg det, varierar från person till person och mellan platser och tidsepoker. Hur vi minns och kommer ihåg vårt förflutna tjänar ett visst syfte i vår nutid. Den faktiska handlingen att minnas diskuteras därför ofta och ifrågasätts ibland häftigt inom samhällen.

Dela in eleverna i lika stora grupper och dela ut undervisningsmaterial 6. Låt eleverna läsa citaten från politikerna och de institutionella källorna om hundraårsminnet av första världskriget år 2014, och be dem sedan besvara följande frågor, som även återfinns i undervisningsmaterialet:

- På vilket sätt knyter dessa påståenden samman det förflutna med nutiden?
- Vilket av de fyra påståendena förmedlar ett annorlunda budskap?
- Vad är det som skiljer detta budskap från de andra tre?

Be sedan dina elever komma på två eller fler meningar att lägga till i slutet av varje citat som en möjlig fortsättning på talet. Diskutera resultaten i en klassdiskussion.

Grupparbete 3: Varför utgör förstörelsen av kulturarv ett angrepp på vår identitet? (Avsätt 15 minuter för denna övning.)

I undervisningsmaterial 7 hittar du videoreportage om förstörelsen av kulturarv. Dela in klassen i ungefär lika stora grupper och ge ett exempel till varje grupp. Be dem besvara följande frågor, som även återfinns i materialet, inom gruppen, och låt dem dela med sig av sina svar och jämföra dem i en klassdiskussion mot slutet:

- Vad tror du att människorna bakom denna förstörelse har för avsikter?
- Hur reagerar människor som bevittnar förstörelsen?
- Vad representerar de förstörda föremålen och byggnaderna för oppositionsgrupperna?

Klassuppgift 3: Minnas eller glömma? (Avsätt 20 minuter för denna övning)

”Vi får aldrig glömma” är ett påstående som vi ofta hör i samband med tragiska historiska händelser, till exempel folkmord, krig eller terroristattacker. Ändå är det så att själva minnet skiljer sig väldigt mellan de människor som faktiskt var där då händelserna inträffade och de som inte var det. Människor som genomgår fysiska, känslomässiga och psykologiska trauman behöver ibland minnas aktivt för att begripa vad som egentligen hände och kunna bygga upp sina liv på nytt. Sedan finns det andra som behöver glömma aktivt för att kunna bli hela igen och ibland försöka bygga upp en tillvaro igen bland grupper som tidigare legat i konflikt med varandra.

EUROPEISKA HISTORIENS HUS

Dela ut undervisningsmaterial 8 till dina elever och låt eleverna läsa vittnesmålen från två överlevande från folkmordet i Srebrenica 1995 och folkmordet i Rwanda 1994 som en klassuppgift. Be dina elever reflektera över hur olika dessa två överlevande personer har valt att minnas händelserna och vad detta beror på.

Förutom de val som de överlevande gör för sig själva, är minnet av ett plågsamt förflutet oerhört viktigt för nästa generation och samhället i stort. Låt dina elever titta på bilden i undervisningsmaterial 9 och hjälp dem att reflektera över innebörden i detta föremål från Europeiska historiens hus permanenta utställning med hjälp av följande frågor, som även återfinns i materialet:

- Konstnärerna som skapade konstverket *Josefs rock* har infogat bilder och nedtecknade minnen från Josef i ett klädesplagg, och talar själva om det som "en rock som har blivit en biografisk karta". Vad tror du att de hade för avsikter?
- Josef var den enda i sin familj som överlevde förintelsen. Varför tror du att det var särskilt viktigt för hans dotter och hennes man att skydda och bevara hans minnen?
- Konstnärerna skapade detta verk för att det skulle ställas ut: varför tycker du att ett så personligt objekt som är knutet till en familjehistoria ska kunna ses av så många människor? Varför tycker du att det är relevant att ha med i en utställning om europeisk historia?